

*Горбатенков Олексій Валерійович,
студент, спеціальність «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)
Науковий керівник: **Кравченко Наталія Борисівна,**
кандидат історичних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

НАПРЯМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ СВІТОВИХ МОДЕЛЕЙ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Постійні непередбачувані виклики як фінансові, так і екологічні – мінлива погода, різкі коливання ринкових цін і стрімке зростання витрат, створюють постійний тиск, що і пояснює надзвичайну важливість підтримки сільського господарства з боку держави та актуальність пошуку дієвих механізмів та

ефективних моделей. Окрім цього, сільське господарство – це складна для підприємництва галузь, так як стикається із численними викликами: від старіння робочої сили до підвищеного ризику травм і нестабільних, мінливих доходів господарств [0] – усе це підкреслює важливість рішучих і своєчасних дій з боку держави для створення стійких, стабільних і підтримуваних умов роботи фермерів. Державна підтримка може суттєво посприяти ефективному вирішенню гострих проблем, зміцнити соціальний та економічний статус аграрних підприємств, а також забезпечити стабільний, довгостроковий розвиток аграрного сектору, що у кінцевому підсумку є важливою складовою продовольчої безпеки держави.

Різні країни сьогодні практикують різні моделі підтримки сільського господарства, які включають різноманітні стимулюючі програми, комплекси фінансових субсидій, пільгові системи оподаткування, індивідуальні виплати, відшкодування витрат по кредитах тощо, за рахунок чого фермери та сільгоспвиробники отримують необхідні можливості для подолання численних труднощів та зосереджуються на своєму подальшому зростанні. Загалом існуючі моделі підтримки сільського господарства можна умовно класифікувати на три основні групи (за ОЕСР): підтримка виробника, підтримка споживача та підтримка загальних послуг (Див.: Таблиця 1).

Таблиця 1.

Характеристика основних моделей підтримки сільського господарства [0]

Модель підтримки	Характеристика	Основні інструменти
Підтримка виробника (PSE)	Включає трансферти безпосередньо сільськогосподарським виробникам, які впливають на їхні доходи. Може надаватися у вигляді цінової підтримки або прямих виплат.	Підтримка ринкових цін (цільові ціни, тарифні квоти, мита) Прямі бюджетні виплати. Компенсація недоотриманого доходу.
Підтримка споживачів (CSE)	Вимірює вплив підтримки на кінцевих споживачів сільськогосподарської продукції. Якщо значення негативне, це означає, що споживачі несуть додаткові витрати через завищені ціни.	Субсидії на продукти харчування. Регулювання ринкових цін. Тарифна та нетарифна політика, що впливає на імпорт та експорт сільськогосподарської продукції.
Підтримка загальних послуг (GSSE)	Охоплює державні та приватні ініціативи, спрямовані на створення сприятливих умов для розвитку аграрного сектору без прямих виплат окремим виробникам.	Інвестиції в інфраструктуру (дороги, зрошення, логістика). Дослідження та розробки у сфері сільського господарства. Освіта та професійна підготовка аграріїв. Регулювання стандартів якості та безпеки продукції.

Підтримку виробника у сільському господарстві активно впроваджує Польща, отримуючи значну фінансову підтримку для фермерів через Спільну аграрну політику ЄС, що включає прямі субсидії, підтримку доходів, дотації на розвиток сільських територій [0]. В Україні такий план можна імплементувати за рахунок підтримки міжнародних донорів в умовах повоєнного відновлення, спрямовуючи фінансування на модернізацію інфраструктури, стимулювання малих і середніх фермерських господарств, впровадження інноваційних екологічних технологій, а також забезпечення стабільного доходу для аграріїв, що сприятиме відновленню економіки та посиленню продовольчої безпеки держави.

Підтримку споживачів як інструмент аграрної політики успішно використовує Японія, яка захищає внутрішній ринок високими митами на імпорتنі сільськогосподарські товари (наприклад, рис), водночас уряд субсидує продукти харчування та фермерів для зниження навантаження на громадян [0]. Україна може адаптувати японський досвід за рахунок впровадження стратегічного регулювання імпорту з метою захисту внутрішнього ринку та підтримки продовольчої безпеки.

Підтримка сільського господарства через підтримку загальних послуг – така модель запроваджена у США і націлена на формування на основі сільського господарства Харчової системи [0], де значні державні витрати спрямовані на наукові дослідження в агросекторі, розробку ГМО-культур, інфраструктуру (зрошення, транспорт), освіту фермерів та страхові програми тощо. Україна може застосувати американський досвід для стратегічного формування стійкої екосистеми сільського господарства.

Отже, Україна, вивчаючи світовий досвід успішної підтримки сільського господарства, повинна сформувати власну модель, імплементуючи окремі елементи світових успішних програм через надання субсидій, регулювання імпорту, модернізацію інфраструктури, впровадження екологічних технологій, організацію освітніх програм для фермерів та збільшення інвестицій у наукові дослідження, що сприятиме розвитку стійкої аграрної.

Література:

1. OECD. Agricultural support (indicator). URL: <https://data.oecd.org/agrpolicy/agricultural-support.htm>.
2. Qi X, Yao X, Cong X, Li S, Han M, Tao Z, Yang X, Qi X, Shi F, Wang S. Profile and risk factors in farmer injuries: a review based on Haddon matrix and 5 E's risk reduction strategy. *Front Public Health*. 2024 Jun 6. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/public-health/articles/10.3389/fpubh.2024.1322884/full>.
3. Poland – CAP Strategic Plan. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/poland_en.
4. Yamashita K. Six actions the government should take to allow us, the public, to take back agriculture. Straighten out Japan's agricultural policy and administration by taking advantage of the ongoing process of revising the Food, Agriculture and Rural Areas Basic Act. RONZA. December 9th, 2022. URL: https://cigs.canon/en/article/20230126_7238.html.
5. Dimitri C., Effland A. From Farming to Food Systems: The Evolution of US Agricultural Production and Policy into the 21st Century. *Renewable Agriculture and Food Systems*. 2020. №35 (4), p. 391–406. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/renewable-agriculture-and-food-systems/article/from-farming-to-food-systems-the-evolution-of-us-agricultural-production-and-policy-into-the-21st-century/96FF91C9FF7E57E0A3B742E17C41293C>.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.